

Justitieministeriet

justitieministeriet@om.fi

Hänvisning
VN/549/2020

Kontaktpersoner
Rasmus Lindqvist

Ärende
**BEGÄRAN OM UTLÅTANDE OM FINLANDS RE-
GERINGS UTKAST TILL PROPOSITION TILL
RIKSDAGEN MED FÖRSLAG TILL LAG OM
ÄLDREOMBUDSMANNEN**

Bakgrund

Justitieministeriet har begärt ett utlåtande av landskapsregeringen om Finlands regerings utkast till proposition till riksdagen med förslag till lag om äldreombudsmannen. Utkastet till proposition baserar sig på regeringsprogrammet för statsminister Sanna Marins regering. Den föreslagna lagen är avsedd att träda i kraft den 1 juli 2021.

Propositionens syfte är att inrätta en självständig och oberoende myndighet, som bevakar de äldres ställning och tillgodoseendet av de äldres rättigheter i vid mening i alla sektorer av samhället och för fram sina iakttagelser och de äldres perspektiv i den samhälleliga diskussionen och beslutsfattandet.

Äldreombudsmannen ska främja genomförandet av de äldres rättigheter men föreslås inte ha befogenhet att avgöra klagomål i enskilda ärenden, utan tyngdpunkten i uppgifterna ligger på uppföljning och utvärdering samt påverkan i förväg. Äldreombudsmannen ska bevaka och bedöma hur de äldres ställning och rättigheter tillgodoses och bevaka lagstiftningen och det samhälleliga beslutsfattandet samt bedöma deras konsekvenser för de äldre. Äldreombudsmannen ska ta initiativ och göra utlåtanden, sammanställa och låta göra utredningar samt offentliggöra rapporter. Vidare ska äldreombudsmannen främja informationsverksamhet och förmedla kunskap om äldre, samt främja samarbetet mellan de aktörer som handlägger ärenden som berör äldre.

Behörighetsfördelning och synpunkter

Diskriminerings- och jämställdhetsfrågor är inget eget rättsområde som regleras i självstyrelselagen för Åland (1144/1991). Bedömningen av frågan huruvida lagstiftningsbehörigheten inom ett visst rättsområde ankommer på landskapet eller riket blir därför beroende av innehållet i den konkreta regleringen.¹ I förhållande till utkastet till proposition innebär det här att en ny äldreombudsman i riket inte har rätt att främja genomförandet av äldres rättigheter inom områden som enligt 18 § självstyrelselagen hör till landskapet Ålands lagstiftningsbehörighet.

Enligt 3 § 1 mom. landskapslag (2014:33) om Ålands ombudsmannamyndighet ska ombudsmannamyndigheten inom landskapets behörighet motverka och förhindra diskriminering på grund av etnisk tillhörighet, religion eller annan övertygelse, funktionshinder, ålder eller sexuell läggning.

I nuläget existerar redan en uppdelning av behörigheten mellan exempelvis rikets barnombudsman och Ålands ombudsmannamyndighet. Rikets barnombudsman övervakar åländska barns rättigheter och intressen gällande områden som hör till rikets behörighet och Ålands ombudsmannamyndighet gör detsamma inom landskapets behörighet. Landskapsregeringen konstaterar att ett liknande behörighetsförhållande skulle råda mellan rikets tilltänkta äldreombudsman och Ålands ombudsmannamyndighet.

Vicelantråd

Harry Jansson

T.f. Rättssakkunnig

Rasmus Lindqvist

¹ Högsta domstolen. Utlåtande OH 2005/91.